

2 0 1 8

SANSKRIT

(Major)

Paper : 5.1

Full Marks : 60

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. Answer the following questions in brief : $1 \times 7 = 7$

(a) Who is the Seer (ऋषि) of the 'इन्द्रसूक्त' as prescribed as your text?

(b) "देवो देवान्ऋतुना पर्यभूषत्"

What is the meaning of the term 'ऋतुना' referred to here?

(c) "युक्तग्राव्णो योऽविता सुशिप्रः"

Who is सुशिप्रः?

(2)

(d) “उभया अमित्राः”

What are the two types of enemies referred to here?

(e) Who is the God (देवता) of the *Devīsūkta* (Rv., X. 125)?

(f) “यः प्राणिति य ईं शृणोत्युक्तम्”

Disjoin the *Sandhi* of the word ‘शृणोत्युक्तम्’.

(g) Who is the God of the First मन्त्र of the ‘संज्ञानसूक्त’ of the *Rgveda*?

2. Explain in Sanskrit any two of the following Rks mentioning the name of the ऋषि, छन्द and देवता in each case : $5 \times 2 = 10$

(a) यः सुन्वन्तमवति यः पचन्तं
यः शंसन्तं यः शंशमानमूती ।
यस्य ब्रह्म वर्धनं यस्य सोमो
यस्येदं राधः स जनासु इन्द्रः ॥

(b) अहमेव स्वयमिदं वंदामि
जुष्टं देवेभिर्रुत मानुषेभिः ।
यं कामये तं तमुग्रं कृणोमि
तं ब्रह्माणं तमृषिं तं सुमेधाम् ॥

(3)

(c) समानी व आकृतिः
समाना हृदयानि वः ।
समानमस्तु वो मनो
यथा वः सुसहासति ॥

3. Write grammatical notes on any four of the following : $2 \times 4 = 8$

अवति ; पचन्तम् ; वदामि ; जुष्टम् ; कामये ; असति ।

4. “पुरा किल इन्द्रादयो वैन्वयज्ञं समाजग्मुः ।”

Narrate in your own words the story of इन्द्र related with the *Indrasūkta* (2.12) of the *Rgveda*. 10

Or

“अहं राष्ट्रीं संगमनी वसूनाम्”

Who is ‘राष्ट्री’ referred to here? Explain the significance of this statement.

5. Translate into English any one of the following : 5

(a) यस्याश्चतस्रः प्रदिशः पृथिव्याः
यस्यामन्नं कृष्टयः संबभूवुः ।
या विभर्ति बहुधा प्राणदेजत्
सा नो भूमिर्गोष्वप्यन्नं दधातु ॥

(4)

(b) यां रक्षन्त्यस्वप्रा विश्वदानीं
देवा भूमिं पृथिवीमप्रमादम् ।
सा नो मधु प्रियं दुहा-
मथो उक्षतु वर्चसा ॥

6. Write an introductory note on the *Atharvaveda*. 10

Or

Explain the following *Mantra* :

सत्यं बृहद्दत्तमुग्रं दीक्षा तपो
ब्रह्म यज्ञः पृथिवीं धारयन्ति ।
सा नो भूतस्य भव्यस्य पत्न्यु-
रुं लोकं पृथिवी नः कृणोतु ॥

7. Explain the following :

10

मनवे ह वै प्रातः । अवेनेग्यमुदकमाजहुर्यथेदं पाणिभ्यामवने
जनायाहरन्त्येवं तस्यावनेनिजानस्य मत्स्यः पाणीऽआपेदे ।

Or

“स होवाच । यावद्वै क्षुल्लका भवामः ...”

Who is ‘स’ referred to here? What is the statement that he has stated?

★ ★ ★